

**Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

**Historiae ecclesiasticae saeculi ... XVI supplementum**

**Fecht, Johann**

**Francofurti et Spirae, 1684**

**VD17 VD17 3:315948Z**

LIX.

[urn:nbn:de:bsz:31-122751](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122751)

## LIIIX.

S. P. IN DOMINO JESU CHRISTO, qui est heri, hodie, & idem in secula.  
Clarissime, chariss. ornatissimeq. Dn. Doctor Philippe Marbachii.

**L**ubenti animo, & prompto calamo, tuam ad humanitatem toties scribo, quoties bella occasio, seu, ut Græci loquuntur *συναγωγία* mihi datur. Cum igitur eadem nunc sit commode oblata, per eruditum honestumque juvenem, Johan. Ernestum Frischium, in inelyta Acad. Argentorat. Studiosum, nequaquam vel debui vel volui committere, ut ille sine meis literis illuc rediret. Cupio enim nostram ali amicitiam, cupio eam durare ad superiores, inferosque, ratione animarum corporumque, si fieri possit.

SCRIBAM autem nunc potissimum de tribus, non stylo quidem elaborato aut anxio, sed libero & sua sponte incitato ac currente. De quibus verè rebus?

1. De tuis literis, quas extrema vice ad me dedisti.
2. Nonnulla addam nostris de Ecclesiis, ac novo *improbatore*.
3. Quædam aspergam de Grynæo tuo, &c.

1. De tuis literis postremum ad me datis. si rectè nemini, antea quædam rescripti. Sed libet ac liceat nunc pauca addere, prius à me tuam ad humanitatem non perscripta. Et liceat id mihi bona tua pace ac venia facere. Literas illas tuas non solum nonnulli, & numero satis multi Pastores, meo permissu, viderunt ac perlegerunt, in nuptiis filia: cujusdam Ministri verbi divini, ad quas illi confluxerant, sed etiam illustriss. noster Princeps Georg. Fridericus, March. Bad. factus de iis certior per Archipræsidentem Rætulanum, virum candidum, summum, & verè Lutheranum, legendæ epistolæ illius tuæ sibi copiam à me dari ipsemet petiit, in arce Rætela, cum imperare potuisset. Eandem perlectam in prandio, clementer curavit mihi restitui per Secretarium, & gratias egit pro exhibitâ. Sed cogitas fortè, aut objicis. Quid facis aut sapias Chetlere? non eum in finem scripsi, ut tu meas literas aliis vel ministris Vestris, vel principibus ostenderes, legendasq; dares, verum ut tute solus solas legendo percurreres. Rectè: non nego sic faciendum aliquando & plerunque. Verum enim verò quia epistola illa tua nihil habebat, quod vel mihi, vel meæ, vel tuæ famæ incommodari poterat, apud æquos lectores, imò etiam apud iniquos, & quia aliquid certi continebant de excitato rumusculo Pistorianæ inanis & vanæ disputationis, de qua magna spes erat in animis omnium, magnus & constans sermo in ore plerorumque, ideo ut multi liberarentur inani scrupulo, eas legendas multis præbui: cætera ego & tu, mi Domine Philippe, & alii, qui eas inspexerunt cum judicio literas, scimus & cogitare possumus. Hac de re satis.

2. Venio ad alterum epistolæ caput, non tuæ, sed meæ, quam nunc scribere institui. Non enim dubito, me rem tibi gratam facturum, si aliquid, manens intra oleas, ad te perscripturo de nostro novo Superintendente, seu, ut rectius loquar, cum

Gra-

Græcis, de nostro *ἰερογράφος*. Est is Wirtembergicus, Tübingæ natus, educatusque, cui nomen est: Johanni Weinigero, quod in libro Concordiæ invenies. Illustriss. noster princeps ipse met præsto fuit, cum cœtui fratrum in arce Rætela Vispiorum, solenni commendatione sisteretur: de quo optimè speramus, nec vel suspicari quicquam sinistri licet pio & cordato viro, quia Christiana id charitas vetat, & officii nostri ratio. Tempus omnia revelat. In visitatione abs se instituta, ex voluntate reverendi Magistratus, à quo diplomate instructus publ. fuit, satis acris est, & sedulus enormium excessuum inquisitor & corrector. Hodie à me per Diaconum suum priora acta Synodica petiit, quæ non recta mihi, quod expediat meipsum id facere præmissis colloquio & admonitione.

Quod mihi, chariss. & optatiss. Dn. Philippe, id genus officii detulisti, tuis in literis, in eo agnosco abundantiam amoris erga me tui, cui nimium indulxisti. Sed profectò tu hic sis, & ejus officii onera, gravamina, labores, aliosque scrupulos noris, liberè & ingenuè passurus esses, delirare nec satis sapere eos, qui id sibi officium imponi, vel optant facilè, vel apertè petunt ac expetunt. Me quod attinet, agnosco equidem meam tenuitatem, meoque me metior pede, agnosco etiam quædam DEI in me dona, seu dotes animi, quas nec sperno, nec admiror, sed ad DEI gloriam rectè iis uti cogito, & ad salutem multorum ac meam ipsius. Interea tamen non ita sum obtusus aut demens, ut vel mihi arrogem *ἱερογράφου* charismata, vel ut alteri, ea habenti, invideam. (DEUM cito testem, me ex animo sine ulla fraude ac furo loqui) alteri cedo libenter, cujus in humeros tanta negotiorum imponitur moles. Et præcor, ut is tanto par sit oneri. Gaudeo etiam, mihi parci non satis instructo aut idoneo, in hac meæ ingravescente ætate. Recordor ego VII. Superintendentium Rætelanorum: sed dispar eorum fuit status & fortuna: recordor etiam circiter XVII. aut XVIII. Diaconorum, qui nunc intra 34. annos ibidem hæserunt, & aliquandiu docuerunt; ego in mea Pincemia semper, nescio quo fato, substiti, considerans multa, quæ alibi occurrerunt, violenta: nullum autem violentum physicè diuturnum: Libenter etiam adhuc ibidem immoror & immorior, si DEO ita visum erit; sed satis etiam hac de re.

3. De postremo, cujus supra memini, per pauca addam. Dn. Do. Grynæus tuus in Disput. Heidelberg. (at acta edita publicè loquuntur) acerrimus Antagonista, Basileæ singulari fato, prætoriam & prope regiam in Ecclesia & Academia, ut mihi videtur, obtinet auctoritatem. Egregius profectò Protheus vel Chamæleon, sed bonâ ipsius pace veniaque dixerim. Disputat quicquid vult, mera videlicet loquitur oracula. Et certè habet multos Arrisores, Arrosores nullos, hoc est, tales, qui illi vel tantillum resistent, vel resistere audeant. Ego in disputatione publ. crabronem aliquando irritavi, opinor, ante decennium. Bone DEUS, quid malorum in suis literis in aulam de me, & ad vicinum Magistratum scriptis, non evomuit? Sed frustra.

Qua de re utinam coram possẽ aliquando tecum confabulari, quod hæcenus

non

non licuit, fortasse licebit ante utriusq; nostri obitum, tandem aliquando. Eram paratus ad meam defensionem, sed Magistratus Reverendus me non sollicitandum existimavit, & totum factum Grynæi quali dissimulavit, dicendo, illos rectè facere, qui quod in corde sentiunt, ore publicè profitentur, &c. Habet Grynæus hoc tempore imprimis unum Arrisorem, Doctorem S. Theologiæ, nomine Amandum Polanum à Polnsdorff, gente Moravum: hominem acutum, & multa expertum, qui non ita pridem duos libros edidit, Herbornæ impressos, in quibus Pet. Ramum imitatus, Logicam explicat, cum latis exemplis. Bone & chare DEUS, quam audacter, sine fronte, quam scabiosè sine pudore, loquitur nominatim de Brentio, Jacobo Andrea, Selneccero, & de aliis, quos sibi ipsemet fingit, Ubiquitariis. Hac enim voce opinor plus centies utitur, & in ipsos amarulentè intonat. Utinam oriatur aliquis ultor idoneus. Operæ precium facturus eras, mi Dn. Philippe, meo quidem iudicio, si brevi scripto responderes, ne vel sibi soli saperet: vel tot adolescentes corrumpere. Huc ipsimet Doctore Logico & Moravo, ante octiduum suam respondit filiam gibbosam Grynæus, cui in arrham dicitur dedisse 40. ducatos. Successit idem Logicus Doctor Dn. Doct. Brandmüller in profess. Theolog. Nam Grynæus illustr. Bas. Senatui & imprimis persuasit, ut consentirent. Inconsultis, ut audio, proceribus Academicis, vel ita Consultis, ut præscriberent & imperarent, non consilium rogarent, qui rem iudicarunt. Vadit igitur res, ut vadit, sicut in Grynæi ipsius electione factum. Sed hæc abrumpo, & ad finem festino; charta enim propè hoc etiam in alterius folii latere primo, expleta est mea loquacitate. Nuptiæ brevi, celebrabuntur: puto nec ego nec tu invitabimur, & id ut fiat, neuter nostrum optat.

Hæc ferè sunt, quæ hoc tempore, currente calamo tuam ad pietatem perscribere volui, mi Dn. Doctor Philippe, veterum meorum amicorum decus & ornamentum. Cupio autem, ut per occasionem, nactus otium, rescribas. Nam tuæ me literæ mirificè recreant, oblectantque. D. Do. Pappo, quem scio nuper Lindavii de me quæsisse pauca, & Dn. Lipticio, Dn. Schallero itidem meis verbis salutem annuntiabis, si tibi non est grave. Commendo te, reliquosque tuos & meos Amicos, & omnes Argentinenses bonos ac pios viros divinæ providentiæ. Scripsi Pincemiæ, à matutina concione habita. 14. Septemb. 1596.

T. Reverentiæ & Dign.

observantiæ, & studiosiss.

M. Paulus Cherlerus, Reverendæ  
Synodi Rætellanæ ab epistolis & Secretis.

LIX.